

VÄNSTERPARTIETS EU-MOTSTÅND

TIMBRO BRIEFING PAPER 60

CARL-VINCENT REIMERS

*Timbro är Nordens främsta marknadsliberala
tankesmedja. Sedan starten 1978 är uppdraget
att långsiktigt bilda opinion för marknads-
ekonomi, fri företagsamhet, individuell
frihet och ett öppet samhälle.*

© Timbro
AUGUSTI 2026
www.timbro.se
info@timbro.se
Sättning: Mikael Eisen
Omslag: Mikael Eisen

OM FÖRFATTAREN

Carl-Vincent Reimers är programansvarig för Europa vid tankesmedjan Timbro och medverkar som gästskribent vid Svenska Dagbladets ledarsida.

Timbro Briefing Paper är en serie kortrapporter som belyser komplexa frågor i ett kortare format. För att läsa detta eller andra av våra briefing papers, besök www.timbro.se/bp

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SAMMANFATTNING	11
EN MER EU-ENTUSIASTISK VÄNSTER.....	13
EN VÄNSTERNATIONALISTISK KÄRNA.....	17
EN EU-POLITIK PÅ TVÄRS MED DEN SVENSKA MAJORITETENS UPPFATTNING	21
I EXTREMISTERNAS SÄLLSKAP	29
SLUTSATS.....	33
REFERENSLISTA	37

De senaste åren har Vänsterpartiet övergett sitt tidigare krav på utträde ur EU, vilket tolkats som ett uttryck för en normaliserad syn på europeiskt samarbete. En undersökning av partiets ställningstaganden visar dock att partiet är kvar i en nationalistisk och populistisk syn på EU:s institutioner, något som skiljer sig kraftigt från svenska vänstersympatisörer som i dag är starkt positiva till EU. Vänsterpartiet ligger också långt ifrån den svenska majoriteten i synen på vad som är EU:s kärnvärden: konkurrenskraft, ekonomi och säkerhetspolitik.

Vänsterpartiet var länge riksdagens mest EU-skeptiska parti, och ansåg att Sverige bör lämna det europeiska samarbetet. 1995, året då Sverige blev medlem av unionen, skrev partiets dåvarande partiledare Gudrun Schyman och EU-sekreterare Jonas Sjöstedt att man stödjer ett EU där Europaparlamentet ”aldrig kan ha avgörande beslutsfunktioner.”¹ Därför motarbetade man således varje steg mot mer överstatlig lagstiftning, eftersom detta ur Vänsterpartiets synvinkel var oförenligt med den strikt nationella karaktären på demokratin som man förespråkade. Om EU ens skulle få finnas var det enbart som ett mellanstatligt samarbete där ”nationernas regeringar som förhandlar med varandra utifrån de direktiv de får från sina parlament”².

1. Schyman & Sjöstedt, 1995.

2. Ibid.

I det bredare svenska politiska landskapet var Vänsterpartiet därmed den främsta representeranten för en i grunden EU-skeptisk vänster. Under kampanjen för folkomröstningen om EU-medlemskap 1994 fick man dessutom understöd från Miljöpartiet och delar av Socialdemokraterna. I en text från 2024 mindes Carl Bildt de argument som förekom i det kompakta vänstermotståndet mot ett EU-medlemskap:

Vår självständighet skulle försvinna, arbetslösheten öka, floderna förorenas, glesbygden avfolkas, kvinnor tvingas tillbaka till spisen, kärnvapen smygas på oss – allt skulle bli sämre.³

I två av de borgerliga partierna, Moderaterna och Liberalerna, var opinionen i stället starkt

EU-positiv. Medlemskapet betraktades som ett naturligt steg för att knyta Sverige närmare till den marknadsliberala integrationen i Västeuropa som pågått sedan 1950-talet.⁴ När Sverige därför gick med i EU 1995 var det i hög grad mot bakgrund av en starkt EU-positiv, borgerlig opinion och en EU-kritisk vänster.

Under de drygt 30 år som sedan dess förflutit har folkopinionen utvecklats i starkt positiv riktning. Sverige är i dag det EU-land vars invånare är mest positiva till EU – hela 85 procent av den svenska befolkningen tycker att EU-medlemskapet är fördelaktigt.⁵ En studie av Svenska institutet för Europapolitiska studier (Sieps)⁶ visar att detta starka svenska stöd för EU-medlemskapet främst kan förklaras av en mer entusiastisk vänsteropinion. 1995

3. Bildt, 2024.

4. Regeringsförklaringen 1991.

5. Europaparlamentets höstundersökning, 2025.

6. Johansson & Lewander, 2025.

var endast drygt tio procent av Vänsterpartiets sympatisörer för ett svenskt EU-medlemskap, 2024 var dessa en knapp majoritet. Bland Miljöpartiet är förändringen ännu mer radikal. 1995 var drygt tolv procent för ett EU-medlemskap, medan samma siffra 2024 var 81 procent.

Moderata sympatisörer, som var mest tongivande i Ja-kampanjen 1994, är fortfarande starkt EU-positiva, men stödet har inte ökat ytterligare. Hos dessa ligger stödet för medlemskapet kvar på samma nivå som 1994, drygt 72 procent. Därtill har tillkomsten av Sverigedemokraterna, Sveriges mest EU-skeptiska parti, gjort högersidan som helhet mer nationalistisk och EU-skeptisk. I dag är endast 55 procent av gruppen som står klart till höger för ett EU-medlemskap medan samma siffra bland gruppen längst till vänster är 68 procent.⁷

7. Johansson & Lewander, 2025.

Mot denna bakgrund kan det tyckas logiskt att Vänsterpartiet över tid tonat ned sin EU-skeptiska profil. De tidiga årens nej till EU har förbytts i en aktiv agenda för en annan typ av EU, med betoning på social rättvisa, jämställdhet och miljö- och klimatfrågor. 2024 strök Vänsterpartiet krav på EU-utträde i parti-programmet och i partiets riksdagsmotion från 2024 slår man fast att

Vänsterpartiet vill se ett nytt europeiskt samarbete som sätter människor och klimat före marknadsintressen.⁸

Anpassningen i politisk retorik riskerar dock att skymma sikten för att Vänsterpartiet fortfarande har en i grunden Europafientlig och nationalistisk syn på demokrati och överstatlighet. I samma riksdagsmotion beskrivs nämligen EU:s institutioner fortfarande som

8. Sveriges riksdag, 2025.

”opåverkbara”. Makt och beslutsfattande har under ett stort antal år ”medvetet förts bort från folkligt inflytande och demokratiska organ”, menar man. Makten till ”byråkrater” i EU påstås ha skapat ”högre elpriser, utsåld järnvägstrafik, och lägre löner” i Sverige. Lösningen som presenteras är en återgång från EU till de nationella parlamenten. Det är en syn på det europeiska projektet som har mycket starka likheter med nationalistiska högerpartiers demonisering av överstatliga institutioner.⁹

Denna bild reflekteras också återkommande hos partiets ledande företrädare. Trots den allt starkare europeiska identiteten hos svenska vänsterväljare har Nooshi Dadgostar så sent som 2024 försvarat möjligheten att ett EU-utträde kan bli aktuellt. Även om utträde nu

inte längre ses som ett ”självändamål” i partiets partiprogram¹⁰ fortsätter ledande vänsterpartister att beskriva unionen som ”elitens projekt, maktens projekt, kapitalets projekt”¹¹. Ett sådant språkbruk reflekterar uppfattningen om överstatliga institutioner som demokratiskt illegitima och den inre marknaden som ett kapitalistiskt förtryck. Samma uppfattning återkommer hos partiets ledande Europaparlamentariker. I en intervju med partiets Europaparlamentariker Jonas Sjöstedt i Susanna Kierkegaards reportagebok *Superstaten: EU och framtiden* (2026) inskräper han att demokratin ”vilar på de nationella systemen”¹², och att han skulle rösta nej till EU i dag igen om det hölls en ny folkomröstning¹³. Vänsterpartists ledande politiker tycks alltså vilja utnyttja EU för att genomdriva sin politik,

9. Se stycke 14 ”Öppenhet och transparens i motion 2025/26:3988 av Håkan Svenneling m.fl. (V), Sveriges riksdag, 2025.

10. Sveriges Television, 2024a.

11. Citat av partiets regionråd Mikael Ekvall, vid Vänsterpartiets kongress i maj 2024, Sveriges Radio, 2024.

12. Kierkegaard, 2026, sid 228.

13. Ibid, sid 225.

men är fortfarande i grunden skeptiska till EU som politiskt projekt.

Vid sidan av det fortfarande starka motståndet mot EU som politiskt projekt, ser vi att Vänsterpartiet i sin EU-politik avviker från flera av de principer som svenska väljare upplever som allra viktigast för ett starkt EU. Hela 79 procent av svenskarna instämmer i att EU:s roll i framtiden bör bli viktigare för att skydda europeiska medborgare mot globala kriser och säkerhetsrisker.¹⁴ När det gäller vilka områden EU bör fokusera på för att stärka sin ställning i världen sticker två områden ut med starkt stöd bland svenskarna: Försvar och säkerhet (1), samt konkurrenskraft, ekonomi och industri (2).¹⁵

Vänsterpartiet avviker dock markant från denna svenska uppfattning om EU:s roll i världen. När det gäller frågan om konkurrenskraft är frihandel en av de frågor som har

14. Europaparlamentets höstundersökning, 2025, sid 11.

15. Ibid, sid 13.

störst stöd bland svenska väljare.¹⁶ Vid sidan av att vara ett viktigt verktyg för ökad tillväxt har frihandel dessutom fått en utökad betydelse som ett geopolitiskt instrument för att minska skadliga beroenden. Det handlar inte minst om EU:s import av strategiska råmaterial eller avancerad teknologi, där EU i dag har ett ensidigt beroende av Kina eller USA. De senaste fem åren har dock Vänsterpartiet upprepade gånger röstat emot nya frihandelsavtal i Europaparlamentet. Det handlar bland annat om ett nytt frihandelsavtal med Vietnam¹⁷, ett nytt ramavtal med Chile¹⁸ och ett nytt avtal om digital handel med Singapore¹⁹ – länder som delar EU:s intresse av en regelbaserad handel. Därtill utgjorde partiets ledamöter tungan på vågen i motståndet som fick Europaparlamentet att i januari 2026 hänskjuta frihandelsavtalet

16. Europeiska kommissionen, 2024.

17. Europaparlamentet, 2020.

18. Europaparlamentet, 2024.

19. Europaparlamentet, 2025b.

med Mercosur-länderna i Sydamerika till EU-domstolen. Syftet var att förhålla genomförandet av avtalet.²⁰

I den politiska retoriken har partiets Europaparlamentariker visserligen delvis tonat ned den tidigare politiken för nedrustning, och blivit en ”motvillig militarist” för att stärka Europas försvarskapacitet och minska beroendet av amerikansk militär.²¹ I realiteten speglas dock inte detta i hur partiet agerar i viktiga omröstningar i Europaparlamentet. Europaparlamentariker Malin Björk lade 2022 ned sin röst i omröstningen av en resolution i Europaparlamentet om EU:s stöd till Ukraina, i protest mot skrivningar om stärkt försvarssamarbete mellan EU och Nato.²² I januari 2026 röstade partiets båda ledamöter mot en resolution om

20. Europaparlamentet, 2026a.

21. Sveriges Television, 2025.

22. Vänsterpartiet, 2022.

nya förslag för ett europeiskt drönarförsvar och luftförsvar²³. Dessutom avstod Vänsterpartiet i en omröstning i april 2026 om programmet EDIP²⁴ för upprustning av den europeiska försvarsindustrin. Programmet inkluderade även ett öronmärks stöd på 300 miljoner euro till stöd för uppbyggnad av Ukrainas försvarsindustri.

Ett viktigt undantag till denna bild är det bredare stödet till Ukraina, där Vänsterpartiet genomgått en stor förändring sedan den ryska fullskaliga invasionen 2022. Förändringen syns i de undersökningar som genomförs av analysföretaget EU Matrix som vid två olika tillfällen gått igenom Europaparlamentarikernas röstningsmönster i olika frågor som rör Rysslands och Ukraina. En genomgång av 334 omröstningar mellan 2019

och 2022 visade att Vänsterpartiet var det klart mest Rysslandsvänliga partiet av alla svenska riksdagspartier i Europaparlamentet, och klart mer Rysslandsvänligt än Sverigedemokraterna (diagram 1).²⁵ En liknande undersökning mellan perioden juli-november 2024 visar dock att denna skillnad nästan helt utraderats och att Vänsterpartiets båda Europaparlamentariker Jonas Sjöstedt och Malin Björk med få undantag sluter upp bakom en pro-ukrainsk linje som övriga svenska riksdagspartier står bakom (diagram 2).²⁶ Jonas Sjöstedt deklarerade i EU-valet att Vänsterpartiet kommer att rösta för ”varje vapenleverans till Ukraina och sanktionsskärpning mot Ryssland”²⁷. I fråga om Ukraina ligger alltså Vänsterpartiet i dag mycket nära den svenska majoritetsuppfattningen.

23. Europaparlamentet, 2026b.

24. European Industry Defence Programme; Europaparlamentet, 2025c.

25. EU Matrix, 2022.

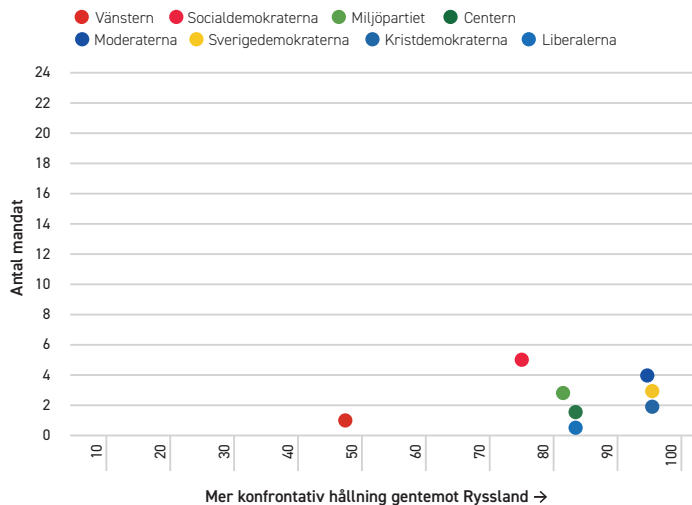
26. EU Matrix, 2024.

27. Sveriges Television, 2024b.

DIAGRAM 1

Svenska partiers hållning gentemot Ryssland i Europaparlamentet

Baserat på en analys av över 330 viktiga omröstningar i Europaparlamentet sedan 2019-2022

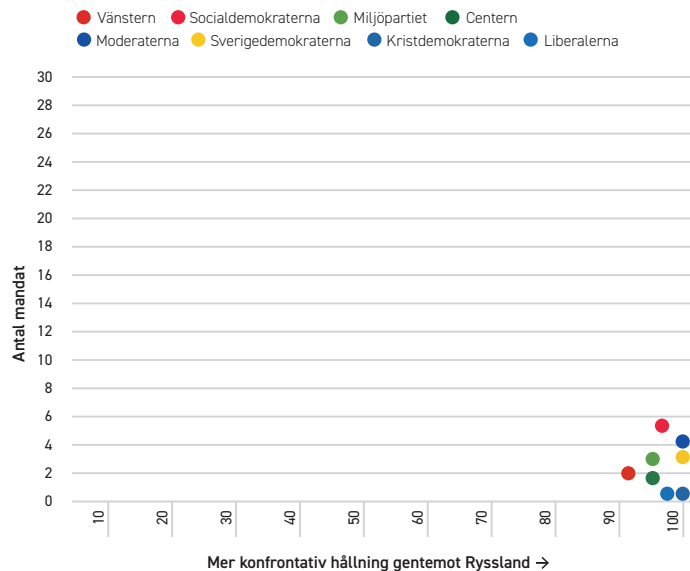

Källa: EU Matrix, 2022.

DIAGRAM 1

Svenska partiers hållning gentemot Ryssland i Europaparlamentet

Baserat på en analys av över 330 viktiga omröstningar i Europaparlamentet sedan juli-november 2024

Källa: EU Matrix, 2024.

Om man även inkluderar en analys av Vänsterpartiets politiska samarbeten i Europa- parlamentet framstår man som ännu mer avvikande, jämfört med den svenska majoritetens uppfattning i centrala EU-frågor. Den 46 ledamöter starka partigruppen *European United Left/Nordic Green Left* inkluderar såväl demokratiska, socialistiska partier som uttalat kommunistiska och pro-ryska, vänsterpopulistiska partier. Här ingår exempelvis Portugals kommunistiska parti (PCP), det enda parti i Europaparlamentet som inte fördömt Rysslands invasion av Ukraina.²⁸ Partiet har även visat stöd för både diktaturen i Kuba och Nordkorea²⁹ och har fortfarande hammaren och skäran som partisymbol.

28. Smedjan, 2026.

29. Portugals kommunistiska parti, 2018.

I partigruppen ingår även de partier som röstar mest proryskt i Europaparlamentet: tyska vänstern *Die Linke*, den direkta arvtagaren till DDR:s enhetsparti, spanska *Podemos* och Jean-Luc Mélonchons franska parti Det okuvade Frankrike (*La France Insoumise*). Mélonchons parti, som är gruppens största (nio mandat), har dessutom avstått från att rösta för resolutioner i Europaparlamentet om att fortsätta stödja Ukraina³⁰, samt som enda franska parti vägrat att stödja terrorklassning av Hamas.

Vänsterpartiet tog 2024 initiativ till grundandet av ett nytt europeiskt vänsterparti (*European Left Alliance for the Planet and the People*) bland annat mot bakgrund av en vilja att distansera sig från de extrema vänsterpopulistiska och kommunistiska partierna.³¹ Men det nya

samarbetet inkluderar fortfarande flera ovanstående partier (t.ex. Det okuvade Frankrike) och gruppen har därför inte kunnat ta ställning för att stödja Ukraina militärt. Vänsterpartiet kvarstår dessutom som medlem i sin gamla partigrupp i Europaparlamentet, och ökar på så sätt legitimiteten åt en partigrupp där extrema, pro-ryska och anti-demokratiska krafter ingår.

30. Europaparlamentet, 2025a; Manon Aubry, 2025.

31. Euronews, 2024.

Den nya regering som tillträder efter riksdagsvalet i september 2026, kommer att behöva fatta en rad avgörande beslut för EU:s framtid. Unionen befinner sig i en osäker tid med både ökande geopolitisk turbulens och haltande tillväxt. En viktig fråga kommer att bli det fortsatta reformarbetet med Draghirapporten, inte minst att fördjupa den inre marknaden, minska antalet regleringar för EU:s företag och realisera en gemensam europeisk kapitalmarknad.

På säkerhetspolitikens område behöver EU fortsätta att utveckla gemensamma instrument för att finansiera uppbyggnaden av Europas försvarsmakter, minska beroendet av amerikansk militär, och stärka sin utrikespolitiska koordinering. Därtill behöver unionen genomföra en klimatomställning och fasa ut utsläpp, samtidigt som energipriser hålls nere

och unionen skyddas från energiutpressning av andra stater.

Allt detta kommer att kräva en svensk regering som prioriterar europeiskt samarbete och som ser att inrikespolitiken är intimt sammankopplad med EU-politiken. Som visats i denna genomgång har denna uppfattning ett brett stöd bland den svenska befolkningen, både bland borgerliga och vänsterorienterade väljare.³² Svenska väljare vill dessutom se ett EU som tar ökade kliv för att stärka Europas röst i världen, med särskilt fokus på både ekonomisk konkurrenskraft och försvar.³³

Mot den bakgrunden riskerar Vänsterpartiet att bli en EU-politisk bromskloss för en kommande regering. En genomgång av Vänsterpartiets mest betydelsefulla riksdagsmotioner,

32. Johansson & Lewander, 2025.

33. Europaparlamentets höstundersökning, 2025, sid 13.

uttalanden hos ledande politiska företrädare och omröstningar i Europaparlamentet visar en bild av ett parti som i grunden inte tror på EU som politiskt projekt. Trots att Vänsterpartiet fasat ut sitt tidigare EU-motstånd och delvis anpassat retoriken fortsätter partiet att ifrågasätta demokratiska legitimiteten i EU:s överstatliga institutioner. Partiets ledande företrädare använder nationalistisk retorik som beskriver EU som ett elitprojekt i strid med svenska medborgares intressen.

Med undantag för stödet till Ukraina intar Vänsterpartiet en politisk linje i Europaparlamentet som går tvärtemot det som svenska väljare upplever som viktigast för ett starkt EU i världen. Vänsterpartiet har de senaste åren aktivt röstat mot eller avstått i omröstningar om nya strategiska frihandelsavtal och försvarspolitiska initiativ för att stärka Europas

försvarsindustri. Dessutom ingår Vänsterpartiet fortsatt i en partigrupp med kommunistiska och Rysslandsvänliga partier som hyllar diktaturer.

Aubry, M. (2025). "Poursuivre le soutien sans faille de l'Union à l'Ukraine, après trois ans de guerre d'agression russe". Tillgänglig på: https://manonaubry.fr/mes-combats/vote/poursuivre-le-soutien-sans-faille-de-lunion-lukraine-apres-trois-ans-de-guerre-dagression-russe?utm_source=chatgpt.com [Hämtad 3 aug. 2026].

Regeringsförklaringen, 1991. Anförande avgivet av statsminister Carl Bildt i riksdagen den 4 oktober 1991. Tillgänglig på: Carl Bildt: <https://svenskatal.se/tal/carl-bildt-regeringsforklaringen-1991> Regeringsförklaringen 1991.

Bildt, C. (2024). "Vi valde rätt". Smedjan, 13 november. Tillgänglig på: <https://timbro.se/smedjan/vi-valde-ratt/> [Hämtad 3 aug. 2026].

Carlberg, A. (2026). "Vänsterpartiets tvivelaktiga vänner i Bryssel". Smedjan, 30 mars. Tillgänglig på: <https://timbro.se/smedjan/vansterpartiets-tvivelaktiga-vanner-i-bryssel/> [Hämtad 3 aug. 2026].

EU Matrix (2022). EU-Russia political index:

where does each party stand? [Genomgång av Europaparlamentarikernas agerande i 330 omröstningar i Rysslandspolitiken 2019–2022].

Tillgänglig på: <https://eumatrix.eu/en/blog/eu-russia-political-index-where-does-each-party-stand> [Hämtad 3 aug. 2026].

EU Matrix (2024). EP index: Russia-Ukraine conflict.

[Genomgång av 52 plenaromröstningar om Ukraina-Rysslandskonflikten, juli-november 2024]. Tillgänglig på: <https://eumatrix.eu/en/blog/EP-index-Russia-Ukraine-conflict-Nov-2024> [Hämtad 3 aug. 2026].

Europaparlamentet (2020). Protokoll: Resultat av omröstningarna med namnupprop - Onsdagen den 12 februari 2020 (Frihandelsavtal med Vietnam).

Europaparlamentet (2024). Protokoll: Resultat av omröstningarna med namnupprop - Torsdagen den 29 februari 2024 (Avancerat ramavtal med Chile).

Europaparlamentet (2025a). Protokoll: Resultat av omröstningarna med namnupprop – Onsdagen den 12 mars 2025 (EU:s fortsatta och orubbliga stöd för Ukraina efter tre år av Rysslands anfallskrig).

Europaparlamentet (2025b). Protokoll: Resultat av omröstningarna med namnupprop - Torsdagen den 13 november 2025 (Avtalet om digital handel med Singapore).

Europaparlamentet (2025c). Protokoll: Resultat av omröstningarna med namnupprop – Tisdagen den 25 november 2025 (EDIP, programmet för europeisk försvarsindustri) [PV-10-2025-11-25-RCV_EN.pdf].

Europaparlamentet (2026a). Protokoll: Resultat av omröstningarna med namnupprop – Onsdagen den 21 januari 2026 (Om Mercosur-avtalets förenlighet med fördragen) [PV-10-2026-01-21-RCV_EN.pdf].

Europaparlamentet (2026b). Protokoll: Resultat av omröstningarna med namnupprop - Torsdagen den 22 januari 2026 (Europeiskt drömförsvar och luftförsvar).

Europeiska kommissionen (2024). Europeans attitudes on trade and EU trade policy (Eurobarometer Standard / Factsheet Sweden) [Europeans attitudes on trade and EU trade policy_SP544_factsheet_se_sv.pdf]. Bryssel: Europeiska kommissionen.

Europaparlamentets höstundersökning (2025). Tillgänglig på: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3632/> [Hämtad 3 aug. 2026].

Euronews (2024). "New European leftist platform sets out united stance, except on Ukraine". Tillgänglig på: <https://www.euronews.com/my-europe/2024/10/15/new-european-leftist-sets-out-united-stance-except-on-ukraine> [Hämtad 3 aug. 2026].

Kierkegaard, S. (2026). Superstaten: EU och framtiden. Stockholm: Atlas.

Portugals kommunistiska parti, 2018. "Good news from Korea". Tillgänglig på: <https://www.pcp.pt/en/good-news-korea> [Hämtad 3 aug. 2026].

Johansson, M. & Lewander, J. (2025) Mellan tvivel och entusiasm: 30 år av svensk EU-opinion. Stockholm: Svenska institutet för Europapolitiska studier.

Sveriges Radio (2024). "Het debatt när V röstade igenom släppt krav på EU-utträde", 20 maj. Tillgänglig på: <https://sverigesradio.se/> [Hämtad 3 aug. 2026].

Sveriges riksdag (2025). Motion 2025/26:3988 av Håkan Svenneling m.fl. (V): med anledning av skr. 2025/26:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2025.

Sveriges Television (2024a). "Dadgostar (V) om EU-utträde: "Kan aldrig utesluta något"". SVT Nyheter, 7 maj. Tillgänglig på: <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/dadgostar-v-om-eu-uttrade-kan-aldrig-utesluta-nagot>. [Hämtad 3 aug. 2026].

Sveriges Television (2024b). EU-val 2024: Utfrågningen – Jonas Sjöstedt, Vänsterpartiet. Sveriges Television. Tillgänglig på: <https://www.svtplay.se/video/KkAdMPL/eu-val-2024-utfragningen/jonas-sjostedt-vansterpartiet?id=KkAdMPL> [Hämtad 3 aug. 2026].

Sveriges Television (2025). ”Sjöstedt framstår som den motvillige militaristen”, 26 maj. Tillgänglig på: <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/sjostedt-framstar-som-den-motvillige-militaristen> [Hämtad 10 aug. 2026].

Vänsterpartiet (2022). ”All solidaritet med Ukraina - nej till NATO”. Pressmeddelande/uttalande. Tillgänglig på: <https://eu.vansterpartiet.se/2022/03/01/all-solidaritet-med-ukraina-nej-till-nato/> [Hämtad 3 aug. 2026].

FRIA MARKNADER
PERSONLIG FRIHET
ÖPPNA SAMHÄLLEN